

obsahovala alespoň význačnější publikace jiných národností Československa, jakož i cizojazyčné publikace spisovatelů československých.

Není nejmenší pochyby, že svého vlastního úkolu »objektivně podchytiti současný stav vědění v oboru trestního práva«, tak, aby podání hovělo nejen »potřebám vysokoškolského studentstva k přípravě k státním a doktorským zkouškám, ke kolokviím a seminárním pracím«, nýbrž i potřebám »inteligence vůbec k odbornému poučení«, zhostil se autor způsobem vynikajícím.

Solnař.

Skutkové zjištění a právní posouzení v řízení soudním. Studie k revisnímu a zrušovacímu řízení před nejvyšším soudem. Napsal JUDr. Karel Gerlich, sekretář nejv. soudu a soukr. docent právnické fakulty Masarykovy university. Praha—Brno, 1934, Orbis. Stran 57. Cena 25 Kč.

Autor přistupuje ke studiu otázky o skutkovém a právním posouzení s hlediska t. zv. ryzí nauky právní. Seznamuje nás se všemi podstatnými pojmy, s nimiž tato nauka operuje a které jsou, tuším, každému, kdo tuto nauku sleduje, dosti běžné, takže reprodukce autorova svědčí spíše o jeho horlivosti než o nutnosti těchto statí spisu. Pro rozbor otázky, o niž jde, nebylo podle mého mínění zapotřebí zabírat tak ze široka. Tu stačilo vyjíti přímo z rozboru činnosti soudcovy, již musí vykonati, aby mohl spor rozhodnouti, čili, mluveno s ryzí naukou právní, dospěti ke »konkretní normě«. K tomu je třeba nejprve zjistiti skutkový stav věci, dále nalézt v právním řádu normu jemu odpovídající a správně si zjistiti její obsah (interpretace) a konečně tuto normu použití na zjištěnou skutkovou podstatu (aplikace, str. 6, 38). Do sféry skutkové patří beze sporu onen skutkový stav věci, jak byl předložen soudu stranami a jím na jisto postaven, do sféry právní pak patří činnost interpretační a aplikační. Mluvíme-li o »zjištění skutkového stavu věci«, míníme tím vždycky onen skutkový stav, který byl do sporu stranami v n e s e n, tedy tvoří součást vnějšího světa, a nikdy onu skutkovou podstatu, jaká je obsažena v určité právní normě in abstracto. Tam jde o skutkovou podstatu konkrétního procesu, zde o skutkovou podstatu jen pojmovou, určující právní normu. Proto patří zjištění oné k otázkám skutkovým, kdežto zjišťování této k otázkám právním.

To je také v podstatě výsledek, k němuž dochází i autor. Podle toho posuzuje judikaturu civilní i trestní; s výsledky, k nimž dochází, lze celkem souhlasiti. Avšak nutno míti stále na mysli, že ani řešení autorovo nevede k nějakému samočinnému, mechanickému řešení všech nesnází, spojených namnoze s odpovědí na otázku, jde-li o právní posouzení či o skutkové zjištění, nýbrž že třeba vždy každý konkrétní případ o sobě důkladně uvažovati. Ale autorovi nelze upřít zasluhu, že ve svém spisu ukazuje cestu, po které lze k správné odpovědi dospěti. Nezazlíme

mu tedy, že se na tuto cestu nevydal přímo, nýbrž že čtenáře vodi po četných stezkách postranních. Snaha byla jistě dobrá.

Není s podivem, že autor, jako horlivý přívrženec t. zv. ryzí nauky právní, přijímá za východisko procesních otázek i Weyrova konstrukci t. zv. právního řízení a že spatřuje v procesu děj normotvorný, správněji, že v každém normotvorném ději vidí »proces«. Podle toho je mu důsledně »procesem« i sjednání smlouvy nebo sepsání posledního porřízení a pod. A tak, dojde-li ke sporu o to, byla-li smlouva sjednána, neb ke sporu o platnost posl. porřízení, bude nutno podle této teorie mluvit o tom, že předmětem normotvorného procesu soudního je normotvorný proces smluvní. Nelze jistě tvrdit, že by se tím dospělo k jasným pojmům a představám, když pod pojem »proces« i pod pojem »norma« tu i tam se zahrnuje něco jiného. Autor praví, že s hlediska normativního může býti »jediným pojmovým znakem t. zv. právního řízení v nejširším sm. skutečnost, že se jím tvoří norma« (str. 5). Tedy ta skutečnost, že určitým postupem se tvoří norma, má býti kriteriem pro t. zv. právní řízení čili proces. Proto sem původce tohoto poznatku i jeho žáci výslovně zahrnují smlouvy a mluví o normotvorném řízení smluvním. Ale »pravidla, která stanoví povinnost«, t. j. normy, vyvěrají nejenom ze zákonů, rozsudků a smluv, nýbrž i z činů jednostranných, kterým říkáme činy bezprávné, nebo ze skutečností jiných, které nemají se smlouvami nic společného (na př. pohlavní styk v kritické době podle § 163 obč. zák.). I zde určitý děj má v zápětí (vytváří) povinnost či normu — a přece pochybují, že by mohlo býti vážně tvrzeno, že i tu máme co činiti s »právním řízením«.

To s hlediska povšechného. Ale i v jednotlivostech přicházíme při studiu nauky o procesu jako ději normotvorném na řadu námitek. Není zde místa podrobně rozebírat tuto nauku. Ale na některé věci budiž zde přece upozorněno.

Autor na str. 5 tvrdí, dovolávaje se Weyra, toto: »Weyr poukázal zejména k tomu, že v civ. procesu — stejně jako v jiných právních řízeních — jde spíše o spor vůlí zúčastněných osob (každá z nich chce zvítěziti), nežli o spor názorů (intelektuální), poněvadž všichni uznávají za platnou jedinou normu, podle které jest daný skutkový stav posouditi a spor rozhodnouti«.

Dříve nežli si blíže povšimneme této věty, je třeba připomenouti, že to, co zde autor připisuje Weyrovi, tento netvrdí, takže autor se tu ocitá se svým pramenem v neshodě, aniž je si toho vědom. Citovaná věta autorova je ve zjevném odporu s tím, co říká Weyr. Ten totiž praví (Věd. ročenka práv. fak. Masarykovy univ. VII, str. 35 a 36) toto: »Je nesporno, že i běžnému modernímu nazírání jeví se typická forma právního procesu (t. j. tak zv. »sporné« řízení soudní) jako boj nebo zápas o právo. Tím přesunuje se těžiště definice« procesu »z intelektuální činnosti, spočívající ve srovnání zjištěné skutkové podstaty s předpokládanou obecnou normou, které přísluší zpra-

vidla nestrannému třetímu, t. j. soudci, na činnost »proucích se stran«, pokud jim přísluší zjištění sporné dosud skutkové podstaty. Z dosud uvedeného plyne však, že právě tuto činnost není nutno považovati za boj. Co zde jedině nutno předpokládati, jest názorový spor mezi stranami, nikoli boj vůlí. Ba možno tvrditi, že onen Ottem předpokládaný »pocitivý boj o právo« vylučuje přímo všeliký boj vůlí, poněvadž prouci se strany chtějí patrně totéž, t. j. správnou aplikaci obecné normy na správně zjištěnou skutkovou podstatu.« A dále čteme ve Weyrovi: »Není zde vůbec žádného boje vůlí, nýbrž úsudkem nestranného soudce odstraňuje se (s hlediska předpokládané procesní normy) názorový spor mezi stranami a na jeho místo nastupuje — chceme-li tak říci — názorový spor mezi stranou »podlehnuvší« a soudcem, který po případě může býti odstraněn dalším řízením, t. j. před vyšší soudní instancí.«

Shora citovaná věta autorova je však v odporu nejenom s tím, co ve skutečnosti tvrdí Weyr, ale odporuje i tomu, co tvrdí autor sám hned na následující stránce (6) svého spisku. Právě-li totiž autor na str. 5, že W. »poukázal zejména k tomu, že v civ. procesu jde spíše o spor vůlí zúčastněných osob . . . nežli o spor názorů . . .«, praví zase naopak na str. 6 toto: »Nejdůležitější poznatek, který můžeme z Weyrový konstrukce normotvorného procesu vytěžiti pro normotvorný proces soudní a zejména pro řešení našeho problému, je zdůraznění intelektuálního rázu činnosti soudcovy, která spočívá ve správném zjištění skutkové podstaty sporu a ve správné aplikaci právní normy na tuto skutkovou podstatu.«

Ale rozpor je tu i v něčem dalším. Neboť to, co zde autor označuje jako »nejdůležitější poznatek, který můžeme z Weyrový konstrukce normotvorného procesu vytěžiti pro normotvorný proces soudní«, přiznává Weyr zcela loyálně »běžnému názoru«, resp. »tradicionalní nauce«! Právě na str. 64: »V obou druzích zde projednávaného řízení normotvorného (před soudy a správními úřady) spatřuje běžný názor (proloženo mnou) v normotvorném ději činnost v podstatě intelektuální (proloženo v originále) . . . avšak nikoli ve stejné míře.« A na str. 65 praví: »Povšechně možno říci, že nauka ta« — před tím označená jako »tradicionalní« — »pocituje v řízení správním . . . jasněji a určitěji proces normotvorný než v řízení soudním . . . , v němž vidí spíše proces aplikační (= činnost intelektuální).«

A na konec několik slov k tomu, co náš autor uvádí jakožto odůvodnění názoru Weyrovi (jak ukázáno, neprávem) příkládaného o tom, že v civ. procesu jde spíše o spor vůlí zúčastněných osob než o spor názorů. Autor (str. 5) to odůvodňuje takto: »poněvadž všichni uznávají za platnou jedinou normu, podle které jest daný skutkový stav posouditi a spor rozhodnouti«. I zde musím, bohužel, konstatovati, že se vkládá Weyrovi něco do úst, co tento neříká. Místo, na něž zdá se autor narážeti,

je patrně na str. 36 Weyrova článku. Ale to, co se tam praví, je podstatně něco jiného. W. tam praví: »Ba možno tvrditi, že onen Ottem předpokládaný »pocitivý boj o právo« vylučuje přímo všeliký boj vůlí, poněvadž proucí se strany chtějí patrně totéž, t. j. správnou aplikaci obecné normy na správně zjištěnou skutkovou podstatu.« Proti této formulaci Weyrově nelze nic namítati; jenom si musíme býti vědomi toho, že i když se vůle sporných stran nese v tomto smyslu k témuž, bude mezi nimi zpravidla trvati rozpor i v tom, která aplikace obecné normy je správná, i v tom, kdy je skutková podstata správně zjištěna. Nelze-li, jak řečeno, proti formulaci Weyrově nic podstatného namítati, nelze totéž říci o formulaci autorově. Tato přímo nutí k odporu. Autor tvrdí, že »všichni uznávají za platnou jedinou normu, podle které jest daný skutkový stav posouditi a spor rozhodnouti«. Kdo jsou to »všichni«? Patrně strany i soud. Ale kdo si nekonstruuje spor jen teoreticky, nýbrž jej prožil v soudních síních, ať jako soudce či jako advokát, potvrdí, že tento předpoklad není správný a odporuje skutečnosti. Především nejde ve sporu o »daný skutkový stav«, neboť právě skutkový stav je vyličován každou stranou jinak a zjištění, jak se vlastně celá věc měla, patří k nejdůležitější a také nejpracnější části sporu. Také není správné, že »všichni uznávají za platnou jedinou normu«, podle níž se má skutkový stav posouditi. Zpravidla dovolává se žalobce jiné právní normy než žalovaný a vedou mezi sebou velmi urputný spor o to, podle které právní normy by měla býti věc posouzena. A i tam, kde se obě strany dovolávají téže normy, nebývá shody o jejím pravém obsahu. Neméně častý je zjev, že soud použije jiné právní normy na posouzení věci než jakou měly na mysli sporné strany.

Na str. 6 se praví: »Normotvorným procesem soudním se tvoří konkrétní norma: rozsudek«. Zdá se tedy, že se při výrazu »normotvorný« myslí jen na rozsudek, resp. na konečné rozhodnutí věci, o níž je spor. Že tomu tak, o tom nás nenechává Weyr — původce této nauky — v pochybnostech. Čteme u něho (str. 41): »Chápeme-li proces jako tvorbu norem, pak arcit' to, co jím vzniká, jsou právě normy, t. j. tak zvané právo objektivní. Nemůže býti rozhodno, v jakém stupni konkretisace práva se ten či onen proces odehrává: zdali jde o proces t. zv. zákonodárný (tvorba prvotních a zpravidla obecných norem), jehož výsledek jest i podle běžného názoru vznik objektivního práva, či o proces t. zv. civilní, trestní nebo administrativní, v němž týž běžný názor nespátřuje prostředek, jímž vzniká objektivní právo (normy), nýbrž zařízení, kterým vznikají t. zv. subjektivní práva (případy t. zv. »konstitutivních« rozsudků nebo rozhodnutí) nebo se chrání.« A na str. 43: »Nejtypičtěji jeví se toto pojetí normotvorného procesu jako zápasu stran, jak již bylo naznačeno, v t. zv. civilním (soudním) řízení sporném. Zde jest tak silné, že jím mizí představa, že zde jde o normotvorné řízení. Chybí i poznatek, že výsledek této normotvorné činnosti — rozsudek — jest pova-

žovatí za objektivní právo (normu) zcela obdobně tomu, které jest výsledkem analogické činnosti normotvorné v oblasti zákonodárství.«

Zdá se tedy býti východiskem této teorie to, že v každém procesu dojde k jediné »normě« a že touto jedinou normou je rozsudek. Ale právě toto východisko je hned v několika směrech nesprávné.

Soudní řízení — civilní i trestní — je tak zařízeno, že v něm nedochází jen k jedné konkrétní normě, nýbrž soud musí — nežli dospěje k rozsudku — činiti řadu rozhodnutí, kterým bude těžko odepřítí povahu »konkrétních norem« a které tvoří sice podklad rozsudku, aniž lze ovšem o nich říci, že by vzhledem k němu byly normami nadřazenými. Soudní proces, pozorován s hlediska normotvorného, jeví se nám jako jakási, abych tak řekl, velkovýrobná rozmanitých »konkrétních norem«. Stačí snad jen několik příkladů: soudce musí velmi často rozhodovati o tom, jsou-li zde vůbec podmínky pro to, aby mohl vydati rozsudek (otázka příslušnosti, přípustnosti pořadu práva, litispence, rei judicatae, ale i otázky jiné, tvořící podmínky procesu, jako proc. způsobilosti, zák. zastoupení, proc. zmocnění), rozhoduje o čase a místě jednání (připouští nebo zamítá odročení nebo prodloužení lhůt), rozhoduje o přípustnosti vedl. intervence, o přerušení řízení, o navrácení v předešlý stav, o povinnosti vstupu do přerušného sporu, o přípustnosti změny žaloby, o vyloučení skutkového a důkazního přednesu stran, o odpírání svědectví a přísahy, o ediční povinnosti odpůrcově nebo osoby třetí a j.

Přiložíme-li na tyto případy měřítko, jež dává W e y r ve větech: »A normativní teorie jest si vědoma, že normotvorným procesem nestanoví (nezakládají) se nikdy přímo práva (roz. subjektivní), nýbrž, poněvadž jde právě o tvorbu n o r e m, t. j. výrazů něčeho, c o b ý t i m á, p o v i n n o s t i.« a »t. zv. subjektivní práva jsou pak jen odleskem — a to naprosto ne nezbytným — těchto povinností,« nebudeme moci jinak, než tvrditi, že v těchto a jim podobných případech, kdy soud je povinen učiniti rozhodnutí ještě před tím, než bude míti možnost vydati konečný rozsudek, jde opravdu o výrazy něčeho, co býti má, tedy jde také o »normotvorbu«.

K tomu se druží námitka další. Nesmí býti totiž přehlíženo, že máme začasť co činiti s »normotvorným« procesem i tam, kde k rozsudku ani nedojde a dojíti nemůže. Či máme míti za to, že proces, ve kterém nedošlo k rozsudku proto, že na př. soud po provedeném jednání žalobu odmítne, protože shledá, že je tu nedostatek některé procesní podmínky, nebo kde žalobce v pokročilém stadiu sporu vezme svou žalobu zpět, nebo kde strany po provedeném sporném jednání a před vydáním rozsudku se dohodnou a nechají řízení v klidu, nebyl »normotvorným procesem soudním«? Nebyl jím asi podle ryzí nauky právní, poněvadž nevytvořil rozsudek, tedy »objektivní právo, zcela obdobně tomu právu, které

jest výsledkem analogické činnosti normotvorné v oblasti zákonodárné«. A přece jím byl, protože i v takovémto procesu došlo k výroku soudu o tom, co býti má, tedy povinnosti (normy), třebaš by to bylo prosté nařízení roku a obeslání stran a p.

A konečně máme co činiti v proc. právu se zjevy, při nichž sice bude vydán rozsudek, ale tento rozsudek nebude lze nazvati »normotvorným«. Jde tu jistě o »právní řízení«, ale taková, jejichž úkolem není normu »tvořit«, nýbrž právě naopak, »konkretní normu« rozsudkem už vytvořenou zase »zrušit«. I když sem nepočítám opravné prostředky uplatňující zrušovací důvod (na př. zmatečnost, ale i jiné, srv. §§ 496, č. 2. a 3., 503, č. 2. c. ř. s.), poněvadž lze namítnouti, že tu jde o jednotné »právní řízení« konané před soudy různých stolic (Weyr, str. 69), patří sem zcela nepochybně žaloby pro zmatečnost a obnovu (§§ 529, 530, 531 c. ř. s.), ž. o bezúčinnost rozh. výroku (§ 595), zmat. stížnost z výroků rozh. soudů bursovních (čl. XXIII. uv. z. k. c. ř. s.), ž. o bezúčinnost rozh. výroku podle čl. XXV. uv. z. k. c. ř. s., navrácení v předešlý stav při rozsudku pro zmeškání, zrušení pravomocného rozsudku nejv. soudem podle § 42, odst. 2. j. n.

Ke zjevům těmto řadí se případy, v nichž nejde o »tvorbu normy«, nýbrž o n e g a c i normy (na př. záporné žaloby určovací, rozsudek žalobu zamítající).

Ve skupině první je situace ta: byl vydán rozsudek, který se snad stal už součástí právního řádu (konkretní norma). Nyní je zahájen proces (právní řízení), které směřuje k tomu, aby tato právní norma byla zase o d s t r a n ě n a a nastal stav, jako by tu vůbec nikdy nebyla. Lze tvrditi, že rozsudek tomu vyhovující je výrazem nějaké povinnosti? Poněvadž jde o rozsudek, tedy normu konkrétní, měl by býti výrazem zase nějaké povinnosti k o n k r e t n í. Mohlo by se namítnouti, že i tu vzniká povinnost, totiž uznati stav novým rozsudkem vytvořený a dbáti ho. Ale tato povinnost je vyslovena zákonem, tedy normou obecnou, je povahy abstraktní a uložena — třebaš v nestejně intenzitě — všem. Či snad by chtělo býti tvrzeno, že tento rozsudek ukládá stranám původního sporu povinnost, aby nyní zahájily původní spor znovu a v něm ovšem respektovaly nynější rozsudek? Tu by šlo o »povinnost«, kterou nelze vynutiti, poněvadž tyto strany nemusí v původním sporu vůbec pokračovati, nebo jej znovu zahajovati. A rozsudek, o nějž jde, také takovou povinnost nevyslovuje a ani mlčky ji nepředpokládá. Kde je tu tedy subjekt povinnosti, který má podle této »normy« jednati, při čemž »jednáním« třeba rozuměti podle ryzí nauky právní »vnější jednání povinného« (Sedláček, Obč. právo, I., 7, 10, 20)?

Ve skupině druhé je tu opět tento stav: někdo tvrdí určitým kvalifikovaným způsobem proti určité osobě, že mu přísluší proti ní jisté právo, čili dovolává se určité »právní normy«, ukládající této druhé osobě jistou povinnost. Tato druhá osoba vystoupí žalobou a žádá na soudu, aby vyřkl rozsudkem, že toto právo nebo

právní poměr vůbec neexistuje. Vydá-li soud rozsudek tohoto obsahu, nevyslovuje tím přece nijak povinnost žalovaného k nějakému vnějšímu jednání. Soud se tu vyslovuje záporně o oné právní normě, kterou tvrdil pro sebe žalovaný, ale o tom, co býti má, nic neříká, nějakou konkrétní povinnost nevyslovuje a jeho výrok ji ani mlčky v sobě neobsahuje. Zcela obdobně je tomu při rozsudku, jímž se žaloba zamítá. Kdo nechce pojem »povinnosti« rozšiřovati i na případy takové, kde jde vlastně o pouhé vzetí na vědomí určitého jevu — tedy zde, že byl vydán rozsudek určitého obsahu — a nechce na druhé straně opustiti thesi, že norma je výrazem povinnosti, sotva bude moci těmto rozsudkům přiznati povahu »normy«.

Máme-li toto na mysli, můžeme sice nazvat soudní proces dějem »normotvorným«, ale s dvoji výhradou: předně nesmíme pojem »konkrétní normy« omezovati jen na rozsudky (konečná rozhodnutí věci) a za druhé nesmíme v každém rozsudku spatřovati »normu«, třeba nevyslovuje konkrétní povinnost. Kdo by trval na tom, že i takové rozsudky jsou »normou«, musil by opustiti thesi o tom, že norma je výrazem povinnosti, a tím vlastně základní poučku normativní nauky.

Nakonec ještě několik poznámek o řízení exekučním.

Autor, mluvě na str. 13 o »konkrétní normě nejnižšího druhu«, jíž míní rozsudek, praví: »Tu pak již další konkretisace jako normotvorba není možná, neboť takováto konkrétní norma neobsahuje žádné delegace nějakého subjektu, aby tvořil další normy, nýbrž stanoví striktně jen obsah povinnosti subjektu povinnostního. Další konkretisace je tu možná, již nikoliv jako normotvorba, nýbrž jen jako faktický (fysický) výkon toho, co norma nařizuje, čili splnění obsahu povinnosti.« S tím souvisí, co se praví na str. 14: »Nejnižší norma konkrétní, stanovící přesně druh a rozsah konkrétní povinnosti určeného povinnostního subjektu (exekuční titul), může býti sice vykonána (a podle svého obsahu také vykonána býti má), její konkretisace však již možná není. Neboť konkretisací rozumíme tvorbu další normy, kdežto zde již výkon znamená něco jiného: faktické (fysické) splnění obsahu povinnosti ve světě vnějším (kausálním), nikoliv další normotvorbu, která se pohybuje ve světě normativním.« »Nesplní-li povinnostní subjekt sám obsah povinnosti, stanoví sice právní řád jiným subjektům jako povinnost, aby tento obsah povinnosti vykonaly, avšak tyto subjekty jsou pouhými orgány výkonnými, které plní obsah povinnosti, netvoří však při tom žádných nových norem.«

Toto tvrzení, které autor ovšem převzal rovněž z článku Weyrova (str. 53 a 71), stejně jako Sedláček (Obč. pr. I., 39, 274), je v příkrém odporu s tím, co jest pravou náplní řízení exekučního. Při exekuci jde ovšem o výkon rozsudku čili o »faktické (fysické) splnění obsahu povinnosti ve světě vnějším (kausálním).« Ale nežli se k tomuto výkonu dospěje, nutno podniknouti u soudu jistou cestu právním řádem předepsanou, někdy velmi

dlouhou, jindy kratší. Je však těžko pochopitelné, jak může býti procesualistou nekriticky opakováno a vážně tvrzeno, že na této cestě není možno soudu, který je tu prý pouhým výkonným orgánem(!), nové konkrétní normy tvořiti.

Všimněme si jen zcela povrchně na př. exekuce na nemovitosti.

Vyžaduje povolení exekuce soudem: na základě »konkrétní normy« (exek. titulu) vysloví tu soud, co býti má (je-li A, má býti B). Tímto B bude tu buď zřízení zástavního práva nebo odejmutí dispozice s hospodářskými užitky nebo dražba nemovitosti. A je-li povolena nucená dražba, určí soud odhadní cenu, nařídí předložení dražebních podmínek, schválí je nebo odepře je schváliti, nařídí dražební rok, při čemž učiní na různé adresy výzvy, k nimž se pojí určité povinnosti jednotlivých účastníků se závažnými právními následky, udělí nebo odepře příklep, prohlásí příklep za bezúčinný, vyřizuje odpor při rozvrhovém roku, rozděluje nejvyšší podání, při čemž opět zasahuje velmi citelně do právních poměrů všech, kdo jsou na nejvyšší podání se svými nároky odkázáni, atd. atd. Podobně to vypadá i při jiných prostředcích exekuce. Autora nezarazilo ani to, že exek. řád vyhrazuje někdy rozhodnutí t é ž e o t á z k y soudci v řízení exekučním, někdy však její rozhodnutí odkazuje do řízení sporného (na př. při odporu v rozvrhovém roku, § 231, nebo případy § 41), jež je i podle autora »normotvorným« katexochén. Lze říci opravdu bez nadsázky, že tomu, kdo má správnou představu o soudním řízení exekučním, se to přímo hemží samou »normotvorbou«. A právě exekučnímu řízení je příznačné, jak jedna »konkrétní norma« je podkladem pro jinou »konkrétní normu«, čili, mluveno s autorem, je její »skutkovou podstatou« (A), čili, jak ta »konkretisace norem« se právě zde od jedné normy ke druhé rozvíjí. Ale na tom není ještě dosti: za exek. řízení dochází, jak bylo již naznačeno, k jiným »normám«, zasahujícím velmi citelně do právní sféry osob, na které se rozsudek, jenž má býti vykonán, vůbec nevztahoval; na př. zákaz dispozice s knih. pohledávkou sloužící za vadium (§ 148), zrušení exekuce s následky vyslovenými v § 151 posl. odst., závazek nedbalého vydražitele k úhradě schodku § 155, dále případy §§ 171, odst. 2., 195, 208, 222, 226, 231 a j. v.

Doklady tyto, jež rozmnožovati znamenalo by vykládati celý exek. řád, dostačí, aby bylo ukázáno, jak nepromyšlená a nedomyšlená jsou nahoře citovaná tvrzení autorova.

Výsledky těchto úvah shrnuji v tyto věty:

Rozumíme-li s normativní teorií pod »normou« výraz něčeho, co býti má, tedy stanovení povinnosti, nelze nic namítati proti thesi, označující soudní proces jako děj »normotvorný«. Ale při tom je třeba míti na mysli: 1. že v procesu není tvořena jen jediná norma, nýbrž řada norem, jejichž obsah i počet nelze napřed určit, poněvadž se řídí zvláštností případu;

2. že tedy normou, kterou proces tvoří, nesmí býti rozuměn

je n rozsudek a že tedy může tu býti »normotvorný děj« i tehdy, když k rozsudku ve sporu vůbec ani nedojde;

3. že právě rozsudkem nemusí býti vždycky vytvořena »norma«;

4. že normotvorným dějem je i řízení exekuční.

Co je tím získáno pro t. zv. ryzí nauku právní, nechci usuzovati. Pro poznání procesního práva nevidím zatím zisk žádný.

Hora.

Hlídka časopisů.

Časopis pro právní a státní vědu, XVIII., číslo zvláštní. — Vědecká ročenka právnické fakulty university Masarykovy 1935, XIII. — Reforma právnického studia. — Osnovy vypracované ministerstvem školství a národní osvěty o reformě právnického studia. — Engliš: Studium národního hospodářství a reforma právnického studia. — Krejčí: Potřeba nové úpravy studia statistiky u nás. — Vážný: Reforma právnického studia. — Rouček: Povšechné adnotace. — Čáda: Právnické studium. — Procházka: O novou úpravu právnických studií. — Neubauer: Reforma právnického studia. — Gerlich: Studium disciplin procesních. — Kubeš: Reforma právnického studia. — Wierer: Otázka přijímací zkoušky na právnickou fakultu. — Z dějin právnické fakulty Masarykovy university: Kallab: Prof. M. A. Zimmermann. — (Vyšlo též ve zvláštním otisku.)

České právo, XVII., 10. — Čulík: Stálá delegace notářských komor. — Wandas: Praktické poznámky k řízení pozůstalostnímu.

Deutsches Anwaltsblatt, I., 4. — Der Sturm gegen die mährische Advokatenkammer. — Křiwaček: Wirtschaftliche Winke für den gefährdeten Anwaltstand. — Glaessner: Beschleunigung des Zivilgerichtsverfahrens. — Exekutionskosten des Konkursmassenverwaltes. — Neustadt: Die Versicherungsprämie. — Der rumänische Versicherungstempel.

Deutsche Juristen-Zeitung, XL., 23. — Frick: Das Reichsbürgergesetz und das Gesetz zum Schutz des deutschen Blutes und der deutschen Ehre v. 15. Sept. 1935. — Knauth: Der Verwaltungsrechtsschutz in der Deutschen Gemeindeordnung. — Gieseke: Die Zulassung zum Gewerbebetrieb. — Vincent: Französische Aktienrechtsreform. — Reitzenstein: Zur Frage der Erstattung von Reisekosten an arme Parteien. — 24. — Dietz: Unveräußerlichkeit und gutgläubiger Erwerb von Erbhofsachen. — Schneuer: Die Bedeutung der Unterscheidung zwischen öffentlichem und privatem Recht, insbesondere für die Gerichtsverfassung. — Klee: Die Anfänge des kommenden deutschen Strafverfahrens im Lichte verfassungsrechtlicher Betrachtung. — Schnorr von Carolsfeld: Die Notwendigkeit neuer Begriffsbildung im bürgerlichen Recht. — Auburtin: Der »New Dail« vor dem Obersten Bundesgericht der Vereinigten Staaten von Amerika.

Hospodárstvo a právo, III., 2.—3. — Tománek: Problém unifikácie v republike Československej. — Havelka: Príspevok k diskusi